

La cua d'un gran èxit

La jugada estratègica que Artur Mas va definir —una alternativa llargament pensada durant els mesos anteriors— després de la suspensió de la llei de consultes per part del Tribunal Constitucional ha estat un èxit. Un èxit que el president de la Generalitat va voler estendre a tothom abans de la gran votació. La decisió de Mas comportava un risc que no es podia calcular. D'entrada, podia decebre els centenars de milers de catalans que fa anys que alimenten els anhels de llibertat del país. Després, podia suscitar el rebuig frontal dels partits del denominat bloc sobiranista. Finalment, hi havia també el risc d'una resposta igualment contundent del Govern i les institucions de l'Estat. Una resposta que podia haver frustrat la darrera gran jugada del president de la Generalitat. Tot això es va insinuar, tot això va anar passant, i malgrat tot, a repèl i a contrapèl, la proposta d'una consulta que molts van veure “descafeïnada” i que molts altres van ridiculitzar considerant-la “una costellada” va anar prenent cos i ha acabat en un gran èxit. Un èxit que permet passar a una nova fase en allò que el mateix president de la Generalitat va definir fa anys com a “procés de transició nacional”.

L'èxit ha provocat la doble resposta previsible a Madrid. Polítics i periodistes han definit la votació del 9 de novembre o bé com “un frau” o bé com “un desafiament a l'Estat”. L'una i l'altra consideracions són complementàries però antagòniques. Si es tracta d'un “frau”, no cal donar-li més importància. Les trampes en política cauen pel propi pes. I sempre són castigades per l'electorat. Aquesta va ser la primera reacció que va tenir Mariano Rajoy quan va conèixer els detalls de la nova proposta d'Artur Mas. Rajoy va dir sentir-se alleujat quan el president de la Generalitat va renunciar a mantenir la consulta en els termes en què l'havia suspesa el Tribunal Constitucional. Immediatament després va

Vicent Sanchis

Periodista

desqualificar l'alternativa que Mas va dissenyar per substituir-la. Els membres del seu govern i els dirigents del seu partit van considerar el nou “procés participatiu” com una excentricitat inofensiva i permisible. Ridiculitzable. Poc després algú va fer veure al president espanyol que se l'havia de prendre seriosament. El canvi del Govern va activar i remoure totes les altres instàncies de l'Estat, però al final Mariano Rajoy va entendre que, si arribava fins al límit, havia d'anul·lar la nova consulta a la força. Amb la intervenció de la policia judicial. Una opció que no el va convèncer, perquè va témer que les conseqüències encara serien més contraproduents. Aquest va ser el gran encert d'Artur Mas.

N'hi ha que diuen que Convergència i Unió, el Partit Popular i el PSOE van mantenir contactes fins al darrer moment per suavitzar les tensions de la jugada. És possible. És possible que Joan Rigol, Pedro Arriola i José Enrique Serrano, en nom d'Artur Mas, Mariano Rajoy i Pedro Sánchez, parlaren i negociaren com evitar un xoc institucional més dramàtic encara, però és bastant inversemblant políticament considerar que arribaren a acords consistents. Mas, Rajoy i Sánchez —sobretot, Mas i Rajoy— no supediten les seues estratègies l'un a l'altre. Perquè són del tot antagòniques. Com s'ha vist aquests dies, la victòria del president, parcial, de la Generalitat ha estat la derrota, en part, del Govern i les institucions de l'Estat.

La doble reacció, la reacció contradictòria, de Mariano Rajoy explica els seus canvis de criteri i continuarà pesant sobre les seues decisions a partir d'ara. Rajoy viu els pitjors moments de

la seua carrera política. Les darreres enquestes demostren que és un líder desgastat i que en les pròximes cites a urnes el Partit Popular, encara que es podria mantenir com a primera força, rebrà uns càstigs electorals severos. L'anticatalanisme fins ara ha estat un dels recursos més fiables del Partit Popular arreu de l'Estat. Una base electoral primària i alterada ha premiat sempre aquesta ofuscació. Encara fa poques setmanes Mariano Rajoy gallejava davant la cúpula del seu partit i es vantava de no haver fet “cap concessió a la Generalitat des que va començar el desafiament”. Però ara les coses han canviat. La crisi i la corrupció han provocat la deserció de molts votants del PP i la irrupció de Podem. Allò que en principi semblava una maniobra del mateix govern de Rajoy per desgastar encara més el PSOE ha acabat amenaçant tots dos partits. Ara el president espanyol haurà de calcular molt més les reaccions davant “el desafiament” sobiranista català. No té cap garantia que la intransigència siga la millor resposta per sumar més adhesió electoral. Fins i tot podria arribar a ser contraproduent perquè la radicalitat no recull grans fruits en intenció de vot.

Tal com ha fet amb la proposta de llei de l'avortament del difunt ministre Ruiz-Gallardón, Rajoy haurà de meditar amb molta més calma què fer davant les pretensions catalanes. No es pot descartar que “la tercera via”, que fins ara sempre ha estat més una intenció que una realitat, prenga una certa volada. Mariano Rajoy no ho té fàcil, perquè el gruix de suport electoral que conserva pot ser precisament el més alterat nacionalment. Ell l'ha alterat. Ara, si vol recuperar un cert espai central, haurà de ser a costa del radicalisme anticatalanista. Mariano Rajoy és un home sense gaires escrúpols que afecten les seues conviccions. Actuarà segons li convinga en cada moment. Per això la nova etapa que s'obre des-

prés del 9 de novembre pot incloure moviments polítics inèdits a Madrid.

Pel que fa a Catalunya, aquesta setmana es pot parlar de ressaca. Tothom mira de pair l'èxit. D'un costat, la societat civil més activa i activada. Òmnium Cultural i l'Assemblea hauran de definir l'estratègia dels pròxims mesos. Se'ls va veure molt convençuts el dia que a la plaça de Catalunya van demanar unitat i van exigir –el verb s'ha fet aspre– unes eleccions immediates amb caràcter plebiscitari. Ara tenen clar que hauran de mantenir-se àgils i exigents, però també que ha arribat el moment de deixar que el Govern i l'oposició sobiranista vagin definint els traços de la nova etapa. No sembla sensat “exigir” maximalismes al president de la Generalitat, que ha quedat reforçat després de l'èxit de diumenge passat. Però aquestes entitats tampoc poden caure en la somnolència. L'èxit del procés sobiranista ha estat el nervi i la tensió sàviament administrats. Els centenars de milers de persones que responen a les seues crides són impacients i ara demanen la màxima definició, per no eternitzar una calma còmoda que els inquieta.

Pel que fa als partits, els moviments seran més lents, però intensos. Aquesta mateixa setmana Artur Mas definirà els seus pròxims passos. Sembla clar que el president de la Generalitat voldrà tornar a estendre ponts de diàleg a Madrid. Sembla més clar encara que no se'n sortirà. Perquè les seues pretensions més suaus són maximalismes inadmissibles per als grans partits de l'Estat. I encara més per a Mariano Rajoy. Això sí, ara Mas té temps. No tant com voldria, però en té una miqueta més. Un temps marcat per la fragilitat de la pròpia majoria parlamentària. Mas no vol eleccions immediates i només les contempla amb l'improbable cas que pugui aconseguir lligar una candidatura unitària que incorporaria Esquerra i excludria Josep Antoni Duran i Lleida. Sap que això és més difícil. Allargarà tots els tràmits, doncs, però també ha de comptar que això pot voler dir una gran agonia. Superar la soledat parlamentària, aprovar la pròrroga d'uns pressupostos infaustos amb menys dèficit públic, administrar més misèria

Artur Mas i Helena Rakosnik, diumenge, en el moment de votar, custodiats per desenes de periodistes.

encara. El president ha demostrat fins ara una gran habilitat. L'haurà de multiplicar en els pròxims mesos enmig de successives convocatòries electorals.

Igualment complicat ho té Oriol Junqueras. La paciència i la complicitat d'Esquerra han estat determinants en l'èxit de tot el procés. També en el del 9N. Però s'ha fet massa evident que el líder i els dirigents republicans han perdut la calma. Desconfien profundament d'Artur Mas i de les seues intencions reals, però no poden semblar ni excessivament impacients ni excessivament ambiciosos. Els agrada o no els agrada, que no els agrada, l'èxit de la consulta és també un èxit personal d'Artur Mas, que ells van començar a descomptar des de l'agost passat. També hauran d'apamar cada gest. Perquè, encara que Esquerra rebutge del tot la possibilitat d'articular una candidatura única, saben que les expectatives de moltíssima gent que va omplir les urnes diumenge són especialment intenses en aquest sentit. L'abraçada, tan sentida, entre Artur Mas i David Fernández, els ha ferit encara més. Hi ha molta gent que sap que el gest no hauria estat possible entre el mateix Mas i Oriol Junqueras. I això no els agrada.

En el trencaclosques sobiranista queden també Unió Democràtica, Iniciativa i la CUP. Pel que fa a Unió, els seus

dirigents i els seus militants hauran de decantar-se entre les propostes d'Artur Mas, que ha situat Convergència en un àmbit decididament independentista, tan caut i gradual com es vulga, però independentista, i l'autonomisme de pretensions confederals de Josep Antoni Duran i Lleida. No ho tindran fàcil. Iniciativa es pot permetre un cert relaxament. L'èxit de la consulta pot tornar a donar un cert protagonisme a les seues reivindicacions socials. Un relaxament relatiu, perquè Iniciativa ha de definir el seu espai en funció de Podem. Una força que li agradaria digerir però que sap també hostil, perquè Iniciativa, per al convuls moviment que lidera Pablo Iglesias, és també sistema. Aquesta redefinició afecta més encara la CUP, un moviment de base radical que s'ha consolidat amb la feina de proximitat local i que ara veu com els nous impostors, Podem, els poden usurpar una part de l'espai i, sobretot, d'expectatives de creixement.

El panorama és complicat per a tothom. Ara, els uns i els altres, Òmnium i l'Assemblea, Convergència i Unió, Esquerra i Iniciativa i la CUP, han de tenir clar que, facen el que facen, no poden defraudar més de dos milions de persones. Una massa activa i alegre que n'espera molt. I que també està disposada a arriscar molt.